

Mezinárodní právo procesní

CEVRO INSTITUT

Pojem, předmět a prameny

Mezinárodní právo procesní upravuje řízení v soukromoprávních věcech s **mezinárodním prvkem**

(= účastníkem řízení je cizinec nebo cizí PO / na základě kolizní normy má být použito pro rozhodovanou věc cizího práva / v řízení je předložena listina vystavená v cizině atd.)

Konkrétně upravuje v těchto poměrech vztahy mezi:

- a) účastníky řízení,
- b) státními orgány,
- c) rozhodci.

Pojem, předmět a prameny (2)

1) Vnitrostátní právní předpisy – zejména zákony:

ZMPS

OSŘ

ZŘS

2) Mezinárodní smlouvy

dvoustranné

mnohostranné

3) Nařízení EU a relevantní judikatura SD EU

Pravomoc soudu

- **pravomoc** = souhrn oprávnění, které zákon přiznává soudům jako orgánům státu
- **pravomoc civilních soudů** = zejm. projednávání a rozhodování sporů a jiných věcí vyplývajících z poměrů soukromého práva (§ 7 o. s. ř. a § 2 z. ř. s.)
- **normy MPP** vymezují tuto pravomoc ve vztahu k cizině, tj. zda určitá věc s mezinárodním prvkem spadá do pravomoci tuzemských soudů či nikoliv
- dojde-li soudu návrh na zahájení řízení s cizím prvkem
→ přezkoumá nejprve podle pravidel v ZMPS/MS/EU, zda je dána jeho pravomoc ve věci jednat a rozhodnout

Pravomoc soudu x mezinárodní příslušnost soudu

- Pojem (mezinárodní) **pravomoc** se v českém mezinárodním právu procesním obvykle rozumí stanovení okruhu věcí s mezinárodním prvkem jimiž jsou oprávněny se zabývat tuzemské soudy.
- Pojem **mezinárodní příslušnost** pak působí vně a odráží, jaký cizozemský soud je z pohledu českého práva oprávněný ve věci jednat a rozhodnout, určitá abstr. kategorie, která zahrnuje představu tuzemského práva ve vztahu k pravomoci orgánů druhých států.

Stanovení pravomoci pomocí norem mezinárodního práva procesního

- pravomoc českých soudů ve vztahu k zahraničí je **obecně vymezena v § 6 ZMPS a speciálně pro jednotlivé druhy věcí (§§ 33 – 88 ZPMS)**

§ 6 (1) Pravomoc českých soudů je dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení **místně příslušný soud na území České republiky**, pokud z ustanovení tohoto zákona nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.

(2) Je-li ve věci dána pravomoc českých soudů, vztahuje se jejich pravomoc i na vzájemný návrh z téhož právního poměru nebo z těchž skutkových okolností.

Výlučná pravomoc

Výlučná pravomoc českých soudů podle ZMPS je dána zejm. ohledně:

- a) věcných práv k nemovitým věcem na území ČR (68)
- b) projednávání dědictví, jehož součástí je nemovitá věc na území ČR (74/2)
- c) prohlášení občana ČR za mrtvého nebo nezvěstného (39/1)
- d) rozhodování o osvojení dítěte, které je občanem ČR a má zde svůj obvyklý pobyt (60/3)

Ujednání o příslušnosti soudu

85 ZMPS

Pravomoc

Pravomoc českých soudů ve věcech **závazkových a jiných majetkových práv** může být založena také **ujednáním stran v písemné formě**. Věcnou příslušnost českých soudů nelze však takovým ujednáním měnit (prorogační doložka)

Fakultativní pravomoc

Fakultativní pravomoc českých soudů je dána:

- a) ve věcech rodinných
- b) ve svéprávnosti
- c) ve věcech dědických
- d) ve věcech umoření listin

Vynětí z pravomoci českých soudů (imunita)

- § 7 (1) ZMPS: Z pravomoci českých soudů jsou vyňaty **cizí státy**, pokud jde o řízení vyplývající z jejich jednání a úkonů učiněných při výkonu jejich státních, vládních a jiných veřejných pravomocí a funkcí, včetně jejich majetku, který je k takovému výkonu používán nebo určen.
- **diplomatické osoby** požívají imunity v rozsahu stanoveném Vídeňskými úmluvami, vztahuje se na jednání při výkonu fce (VÚ o diplomatických stycích 1961, VÚ o konzulárních stycích 1963)
- **mezinárodní organizace** (Úmluva o výsadách a imunitách mezinárodních odborných organizací 1947)

Právní pomoc ve styku s cizinou

= součinnost orgánu jednoho státu poskytnutá pro řízení vedené u orgánu jiného státu na základě jeho žádosti

Právní pomoc ve styku s cizinou zahrnuje zejména spolupráci při:

- a) poskytování informací o cizím právu,
- b) doručování soudních s mimosoudních písemností,
- c) dokazování (výslech účastníka, svědka či znalce žijícího v cizině, opatření listinného důkazu)

Právní pomoc ve styku s cizinou

- **právní pomoc pasivní** = tuzemský orgán je požádán o poskytnutí právní pomoci
- **právní pomoc aktivní** = tuzemský orgán žádá o poskytnutí právní pomoci, postupuje podle vlastních procesních pravidel
- podmínky pro poskytnutí právní pomoci:
 - přímo použitelný předpis EU (např. nařízení o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních)
 - mezinárodní smlouva (Haagské úmluvy o doručování písemností 1965, o provádění důkazů v cizině 1970 atd.)
 - vzájemnost

Zajištění právní pomoci dle zák. 629/2004 Sb.

- zákon 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie
- upravuje poskytnutí právní pomoci účastníkovi sporu, o němž se řízení vede v jiném členském státě, než ve kterém má účastník svůj pobyt

Zajištění právní pomoci dle zák. 629/2004 Sb. (2)

§ 3 Zajištěním právní pomoci v přeshraničním sporu zahraniční oprávněné osobě se rozumí

(1)

- a) ustanovení zástupce v řízení před procesním soudem v souladu s příslušnými procesními předpisy,⁴
- b) ustanovení tlumočníka v řízení před procesním soudem v souladu s příslušnými procesními předpisy,⁵
- c) osvobození od soudních poplatků a od placení zálohy na náklady důkazu v řízení před procesním soudem, které nastává právní mocí rozhodnutí procesního soudu podle § 4 odst. 3,
- d) pořízení překladu písemností, které byly v řízení před procesním soudem předloženy zahraniční oprávněnou osobou a které mají být podle rozhodnutí procesního soudu provedeny jako důkaz, z cizího jazyka, vyjma jazyka slovenského, do jazyka českého,
- e) náhrada nezbytných cestovních nákladů zahraniční oprávněné osoby vzniklých v souvislosti s její cestou z místa jejího trvalého pobytu nebo místa, kde se obvykle zdržuje v členském státu, do sídla procesního soudu, pokud je její přítomnost před procesním soudem z důvodů zajištění rovnosti účastníků nebo vzhledem ke složitosti věci podle rozhodnutí procesního soudu nezbytná.

(2) Náklady na právní pomoc podle odstavce 1 nese stát.

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- **Uznání cizího rozhodnutí** = cizímu rozhodnutí se přiznají tytéž právní účinky, jako rozhodnutí tuzemskému
- **Výkon rozhodnutí** = přinucení osoby, které je cizím rozhodnutím uložena nějaká povinnost, ke splnění této povinnosti
- jde o zásah do suverenity státu, a proto je vázán na splnění řady podmínek

Uznání a výkon cizích rozhodnutí (2)

Uznání cizích rozhodnutí

Rozhodnutí soudů cizího státu a rozhodnutí úřadů cizího státu o právech a povinnostech, o kterých by podle jejich soukromoprávní povahy rozhodovaly v České republice soudy, stejně jako cizí soudní smíry a cizí notářské a jiné veřejné listiny v těchto věcech (dále jen „**cizí rozhodnutí**“) mají v České republice účinnost, jestliže **nabyla podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a byla-li uznána českými orgány veřejné moci.**

Uznání a výkon cizích rozhodnutí (3)

Pravomocná cizí rozhodnutí **nelze uznat**, jestliže

- a) věc náleží do výlučné pravomoci českých soudů,
- b) o témže právním poměru se vede řízení u českého soudu a toto řízení bylo zahájeno dříve, než bylo zahájeno řízení v cizině, v němž bylo vydáno rozhodnutí, jehož uznání se navrhuje,
- c) o témže právním poměru bylo českým soudem vydáno pravomocné rozhodnutí nebo bylo-li v České republice již uznáno pravomocné rozhodnutí orgánu třetího státu,
- d) účastníku řízení, vůči němuž má být rozhodnutí uznáno, byla odňata postupem cizího orgánu možnost řádně se účastnit řízení,
- e) uznání by se zjevně přičilo veřejnému pořádku, nebo
- f) není zaručena vzájemnost.

Uznání a výkon cizích rozhodnutí (4)

2) Mezinárodní smlouvy

i) Dvoustranné

- smlouvy o právní pomoci

ii) Mnohostranné

- Luganská úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 2007 (členské státy EU + Norsko, Island a Švýcarsko)
- Haagská úmluva o uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních z roku 1971
(ČR není smluvním státem)
- Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu z roku 2005
- Úmluva o uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských nebo civilních z roku 2019 (zatím nevstoupila v platnost)

Shrnutí

Děkuji Vám za pozornost!